

TÄHEKE

NR. 6

1967

KOOLILASTE
TANTSUPEOLE!

KOOLILASTE
LAULUPEOLE!

TIIRUPOJUKE UJUB

MARIE REBANE

Laiu ääres suurte kivide kohal käib lahing. Harali sabakäärid välgatavad, pisike sale keha pöörleb ja helkleb päikese käes. Säuh siia, säuh sinna sajab hoope. Punane nokk sähvib. Kõik tiivulised, kõik, mis elab ja liigub, kadugu kivide kohalt, muidu läheb räbalasti! All vees ujuv kalakajakate pere lüüakse niisama armu- tult laiali. Kes põgeneb maa, kes mere poole. Isegi ilusad pruuni peaga naerukajakad, kellega koos tiir muidu kalakajakate ja teiste munaröövlike vastu oli laiul sõda pidanud, saavad sugeda. Kõiki kahtlustav emalind kihutab täna needki minema. Nüüd on õhk puhas ja vesi samuti!

Tiir vibleb õhus, mustad, hoolt täis silmad vahivad alla. Pisike hall tordike, kael õieli, saba uppis, ujub kehaga vilkalt pööreldes laiü äärest kivide poole. Sõ- jaka ema agar pojuke! Ta on hulga väiksem kajaka- poegadest, aga uljast enesekindlust nii täis, nagu oleks temasugune ohakatutike mereisand.

Imekiiresti ujub ta kivide vahelt läbi ja pöördub lage- dama vee poole. Ema kogu aeg väikese merede- avastaja kohal valvel. Korruga vihvatavad valged tii- vad kõrgele. Kiire põige – ja tiir sööstab minema. Ka- lakajakas, kes eemal merel on oma kolme pojaga kivi otsa roninud ja rahuliku meelega päikese käes pee- sitab, saab sahmaka pähe. Enne kui lööjast kaks korda suurem lind tiibu tõsta jõuab, järgneb teine sähvak. Pojad vupsatavad ülepeakaela vette ja uju- vad tulistruttu emale järele.

Tiir vibleb jälle, oma poja kohal õhus. Ega ta taht- nudki kivi endale. Tema pojuke ujub ainult sealt lähe- dalt mööda. Eest ära, kaduge kõik teelt – Tema Kõr- gus tiirupoeg ujub!

*Lapimaa ja
Kapimaa*
HELJO MÄND

Mina elan Lapimaal,
Lapimaa on lumine.

Mina elan Kapimaal,
Kapimaa on suvine.

Lapimaal on põdrakarjad,
kuremarju täis on sood.

Kapimaal on viinamarjad,
kasvab magus suhkruroog.

Värvilised virmalised
põhjataevas vehivad.

Tähed kirkasilmalised
lõunataevast ehivad.

Mets on meie mängumaa

PAUL HAAVAOKS

Trallalaa, trallalaa,
mets on meie
mängumaa!

Lombid-lohud tahenesid,
mäeveerud
mahenesid.

Tuttav tihnik kannab nüüd
leherüüd,
õierüüd.

Õitseb künkanõlval
ülane,
karukell.

Kohab ladvas tuuletuik.
Kajab
metsahaldja
huik:

„Trallalaa, trallalaa,
mets on meie
mängumaa!“

Mul on soojad karvasaapad,
karunahast kasukas.

Mul on palav läbi aasta,
riideid ma ei kasuta.

Mul on ümmargused palged,
heledad kui Lapi kuu.

Mul on ainult hambad valged,
nahk on päris tumepruun.

Ära karda meie külma,
Lapimaale ootan sind!

Tule Kapimaale külla,
siis saad kohe näha mind!

Hülgepoegi patsutame,
suusatame Lapimaal.

Jaanalinnul ratsutame
kahekesi Kapimaal.

FLAMINGO

MILOŠ MACOUREK

Antiloo jookseb preerias.
Orav hüppab puult puule.
Ainult flamingo seisab päev
läbi vees ega liiguta end. Sei-
sab vees ühe jala peal, nagu
poleks tal teist vajagi. Teine
jalg aga mõtleb: „Milleks ma
üldse maailmas elan? Kas
mul tõesti pole õigust end vä-
hegi liigutada? Ma olen ju
ikkagi jalg!“

Niipea kui flamingo magama
jäi, otsustas jalg lahkuda,
minna laia maailma rändama.
Küll see oli alles tore! Algu-
li jalg parvel teibaks, siis
riidepoes möödupuuks, siis
võimlejale kangiks ja lõpuks
televiisoriantenniks. Televiiso-
riantenn näeb kõike, ta näeb
ka flamingot, kes seisab ühel
jalal ega märka, et tal teist
enam ei olegi.

Tõlkinud AVO LOORENTS

Illustreerinud E. PIKK

TUNNE OMA
KODUMAAD!

PÄIKESE JA VEE LAPS

Nii nimetavad usbekid puuvilla.

Miks?

„Sellepärast et puuvilla-pöösas tahab olla jalga-dega niiskes mullas ja pea-ga päikeses,“ kinnitavad usbekid. Nad räägivad: „Meie maal, Usbekistanis, on alati palju päikesepais-tet ja soojust. Kuid on ka palju kõrbeid, kus vett on vähe või pole tilkagi. Vett hakkasime küllaldaselt saa-ma alles siis, kui Suur Ok-toobrirevolutsioon tõi nõu-kogude korra ka meie maa-le. Vene rahvas saatis eks-kavaatoreid, traktoreid, au-tosid. Paljudesse kõrbetes-se kaevasime kanalid. Vesi voolas jõest kanalitesse ja hakkas maapinda niisuta-ma. Sealt kadus kõrb. Ase-mele rajasime viinamarja-ja puuviljaaiad, määratu suured puuvillaväljad.“

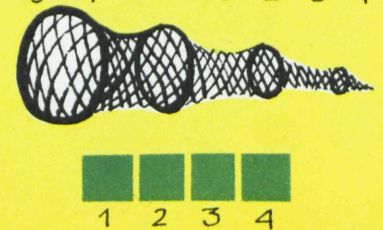
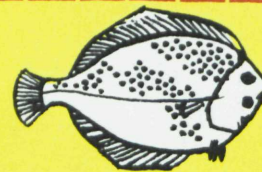
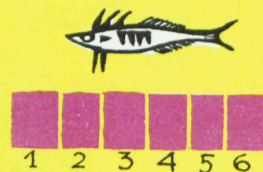
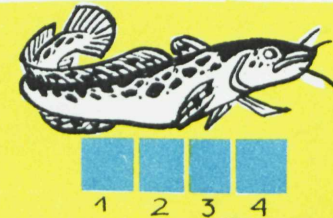
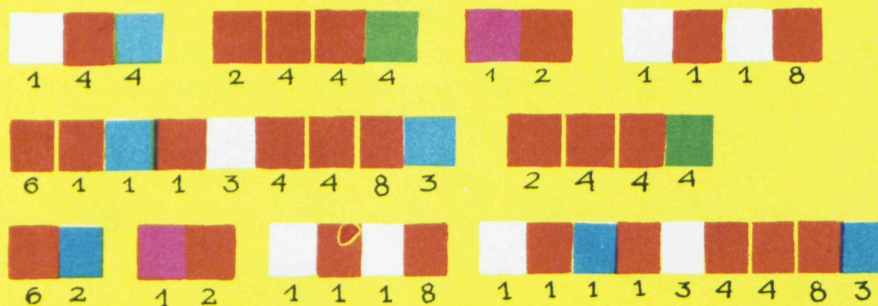
Kõrgete paplitega ümbritsetud nelinurksetel väljadel kasvavad puuvillapöösad. Nende tihedad oksad on üleni kaetud roheliste kup-ratega. Kuprad on nagu karbikesed, milles iga päe-vaga puuvillaebemed suu-remaks paisuvad. Siis pa-katavad karbikesed ja lu-mivalged siidpehmed ebe-med ajavad ennast pallide-na kohevile. Iga ebeme otsas on tilluke seeme. Ebe-med on örnad ja kerged – tuul võib neid laiali kanda. Seda puuvillapöösad oota-vadki, sest nii külvavad nad oma seemneid. Kuid välja-dele sõidavad koristusmasi-nad. Neid juhivad pikka-des triibulistes kuubedes usbeki mehed. Koristus-masinad on nagu väikesed kummiratastega traktorid. Liikudes pöösaste vahel, ko-guvad masinad puuvilla oma kõhtu – suurde plekist

mahutisse. Kui mahuti saab täis, avaneb selle suu ja puuvill langeb maapinnale hunnikusse. Masinatega saab kiiremini koristada kui käsitsi. Siiski tulevad välja-dele ka lillelistes kleitides usbeki tütarlapsed. Neil on peas ümmargused kirjud mütsid, mille alt ulatub väl-ja mitu peenelt põimitud patsisaba. Tütarlapsed kor-javad puuvilla põlledesse ja sealt puistavad hunni-kusse.

Puuvill laaditakse veoauto-dele. Sõit läheb tehasesse, kus valged ebemed seem-netest puhastatakse. Pu-hastatud puuvill pressitak-se pakkideks ja rongid vea-vad neid kõikjale Nõu-kogudemaa tekstiilivabriku-tesse. Seal tehakse Usbe-kistani päikese ja vee lap-sest nägusat tugevat puu-villast riidet – sitsi. On ehk sinulgi sellest kleit seljas? Puuvillast tehakse ka vatti ja marlit ning veel palju muudki.

Aga mis saab puuvilla-seemnetest? Neist pressi-takse õli, mis on vajalik ra-vimite valmistamiseks.

ARVA ÄRA!

TUNNE OMA KODUKANTI!

Kõige ees ronis pioneer Tiit. Siis tulid oktoobrilapsed. Aga rivi lõpetas vuntsidega onu, kellest keegi ei osanud arvata, et ta on juba kuuskümmend kuus aastat vana.

Mäeharjal jäi Tiit seisma. Õigust öelda polnudki see mägi, vaid suurtest ja väikestest kividest tohutu vall. Aga tasandik seal all, millele nad nüüd vaatasid, oli suure-suure süvendi põhi. Süvendi põhjas mürisesid masinad. Mehaaniku poeg Märt tundis nad kõik ära. Ja muidugi mõista tahtis oma tarkust näidata. „Mul on juba selge, kuidas siit põlevkivi saadakse. Väiksemad ekskavaatorid tõstavad väikesi põlevkivitükke, see suur ekskavaator tõstab suuri tükke. Aga autod muudkui veavad minema.“ Vuntsidega onu tegi khm, khm.

„Niimoodi see nüüd küll ei käi,“ ütles ta. „Kõigepealt on seal paigas, kuhu peal-

KIVIMÄE HARJAL

maakaevandus rajatakse, tarvis pehme pinnas kokku lükata. See on võimsate buldooseriite töö. Siis puuritakse paekihtidesse augud, minöörid teevad põmm-põmm-põmm. Alles pärast seda hakkavad ekskavaatorid tööle.“

„Mis siis mina rääkisin,“ nihutas ninatark Märt ennast uuesti esile. „Suur tõstab suuri tükke, väike tõstab väikesi.“

Vanemate inimeste juttu ei ole viisakas segada, sellepärast kortsutas Tiit Märdi poole kulmu. Aga tähejuht Helgi tõmbas Märti kuuesabast. Neil mõlemal oli hirm, et äkki vana kaevur pahandab. Kuid vuntsidega onu ei pahandanud.

„Võta teadmiseks – suur ekskavaator ei tõsta üldse põlevkivi!“ koputas ta kii dukukele õlale. „Suur ekskavaator teeb niisuguseid mägesid, mille otsas me praegu seisame. Tema ai-

tab kaevuritel põlevale kivilile ligi pääseda.“

Nüüd hakkasid kõik hiigle ekskavaatorit uurima. Ja arutama, kui suur see ikka on.

„Mina mahyn sinna koppa kindlasti,“ arvas Liisi.

„Me mahume sinna kõik,“ oletas Tiiu.

„Ja lisaks teile võib sellesse koppa veel sõiduauto sõita,“ ütles kaevurionu.

„Aga kui kaugele ta kivi-prügi ulatub tõstma?“

„Jalgpalliväljaku ühest otsast teise,“ ütles vana kaevur. „Tükk maad kaugemalegi veel.“

Niimoodi siis hakkas asi selgeks saama.

Suur ekskavaator tõstab kivi-prügi, mille kohta onu kaevur ütles „aheraine“, eest ära. Nüüd saavad minöörid oma lõhkepadrunid juba põlevkivikihis plahvata panna.

Põlevkivi lendab tükkideks, ja siis tuleb väiksemate ekskavaatorite kord. Ne-

Illustreerinud H. SAMPU

mad tõstavad väärtusliku maavara suurtele veoautodele.

Aga mis selle põlevkiviga edasi tehakse?

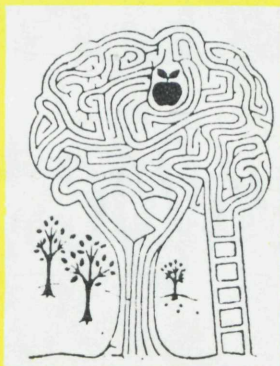
„Meie autotäied lähevad

kõik Balti Soojuselektrijaamale,“ ütles kaevurionu. „Kui nüüd öhtul kodus valguse süütate, siis teate, kust see tuleb.“

JURI RANT

KES NAD ON?

Kui sa piltide alla oled kirjutanud, mis on joonistatud, saad asuda päris mõistatuse juurde. Värv näitab, kust tuleb võtta vajalik täht. Täida kõik ruudukesed, ja sa saad teada, kes on need kaks meest, kellest räägitakse Ralf Parve lastevärsis.

KUIDAS PÄASEB ÕUNA JUURDE?

1.	A			
2.	A		A	
3.	A		A	
4.	A		A	A
5.	A		A	A

TREPPMÕISTATUS

1. Sadamaehitus, mille ääres laevad seisavad.
2. Vee-elanik.
3. Nutikas.
4. Vastu kostma.
5. Merelind.

MÕISTA, MÕISTA!

Seisab ühe jala peal, kogu maailm kõhu peal?

Neli jalga puust, kaks lihast-luust. Ära läksid luised jalad – järele jäid puised jalad?

Elas kord pullike. Ta oli valge nagu suhkur, valge nagu paberileht. Kõik, kes teda nägid, imestasid alati:

„Oi, milline valge pullike!“ Ükskord läks valge pullike suplema. Vastu tuli kollane kanapoeg. Kanapoeg imestas:

„Oi, kui valge pullike! Miks sa oled niisugune valge?“

„Aga missugune ma peaksin olema?“ küsib pullike.

„Muidugi kollane!“

Vaatab pullike: kanapoeg on kollane, liiv on kollane ja rohus sädelevad kollased võililled. Tähendab on õige, et kollane värvus on hea.

Valge pullike jooksis koju. Kodus oli remont ja trepi juures seisis mitmesugused värvipotid. Pullike leidis kollase värvi, pistis saba sellesse ja värvis sabaga karva kollaseks.

Läks suplema kollane pullike, aga vastu tuli roheline kann.

„Oi, missugune kollane pullike!“ räägib kann. „Aga miks sa oled niisugune kollane?“

„Aga missugune ma peaksin olema?“ küsib pullike.

„Muidugi roheline!“ vastab kann.

Vaatab pullike: rohi on roheline, kann on roheline. Tähendab on õige, et roheline värv on parem. Jooksis pullike koju ja värvis enda roheliseks.

Läks suplema roheline pullike, aga vastu tuli talle sine kiil.

„Oi, milline roheline pullike!“ karjub kiil. „Miks sa oled niisugune roheline?“

Illustreerinud V. HURT

A. MOSKALENKO

Muinasjutt valgest pullikesest

„Aga missugune ma peaks olema?“ küsib pullike.

„Muidugi sinine!“

Vaatab pullike: kiil on sinine, taevast on sinine, vesi jões on ka sinine. Tähen-dab on õige, et sinine värv on parem.

Jooksis koju roheline pullike ja värvis enda siniseks. Läks suplema sinine pullike ja jõudis jõe äärde. Jões ujusid valged haned.

„Oi, missugune sinine pullike!“ kisendasid haned. „Aga miks sa oled sinine? Pead olema valge nagu meie, nagu suhkur, nagu valge paber!“

Sinine pullike võttis seebi ja hakkas pesema. Pesi end ja muutus jälle valgeks. Pullike rõõmustas ja läks koju.

Vastu aga tuleb kollane kanapoeg.

„Oi, missugune valge pullike!“ kisab kanapoeg.

„Miks sa oled niisugune valge?“

Jälle värvis end pullike kollaseks, pärast rohelseks ja siniseks. Ja praegugi värvib ta ennast. Ei tea rumal pullike, et oma värv on kõige parem.

Tõlkinud A. OJASTU

KURE-SAAPAD

HARRI JÕGISALU

Jassil olid kuresaapad – päikesest pargitud ja tuulest tärgitud. Kevadel sai, kui käis mõned korrad tiigi ääres konnakulleseid püüdmas.

Need kuresaapad olid imelikud saapad: ei olnud pealseid ega paelu peal, isegi taldu polnud all, aga pigistasid. Õige hullusti siis, kui märjaks said!

„Ai-ai, küll kipitavad!“ kaebas Jass oma häda vanaemale. „Saapad on määrimata, sellepärast. Kuresaapad tahavad ikka määret saada!“ ütles vanaema ja läks oma rohukapi juurde. Jassile paistis asi kahtlane. Peale kibedate tilkade ja kalamaksaõli polnud kapist midagi loota.

„Oota nüüd ometi! Nagu saapad, nii määre. Nuusuta, kui hea lõhn!“ ja vanaema pistis pudeli poisile nina alla.

Lõhnal polnud viga. Sildi pealt veeris Jass: „Glütseriin.“

Siis vanaema hõõruski kuresaapad läikima.

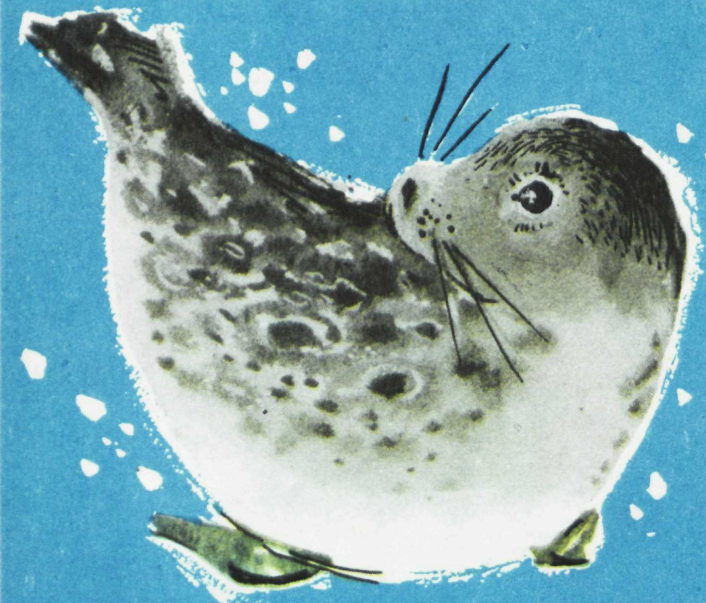
„Näe, kui toredad saapad, mine või tantsima!“ Ja-ah! Mis viga tantsu lüüa, kui pill poisil omast käest!

Illustreerinud E. ROODE

"TÄHEKESE"

LOOMAAED

Viigerhüljes

Ta on Eesti rannavete elanik. Suurema osa oma elust veedab vees. Väga harva tuleb kivi-rahudele või väiksematele saar-tele puhkama. Viigerhülge jäse-med on maapinnal käimiseks kõlbmatud – need on tal ujumi-seks. Tema maiuspalaks on ka-lad, kellele peab kogu päeva jahti. Kevadel, veebruari- või märtsikuus, sünnib viigerhülgel lumivalge kasukaga poeg. Kui ta ema kõrval jääpangal lamab, reedavad tema asukohta ainult kaks süsimusta silma.

Oli kord tolmuimeja. See tolmuimeja neelas iga päev hoolega tolmu – aina surises ja vurises ja tolmu muudkui kogunes talle kõhtu. Ühesõnaga, ta oli päris tavaline tolmuimeja, kes tundis korralikult oma tööd.

Ühel hommikul aga juhtus niisugune lugu, et tolmuimeja hakkas põrandat puhastama ja märkas maas kopikat. „Ohoo,“ mõtles ta. „Neelan õige selle kopika koos tolmu alla.“ Ta neelaski kopika alla ja kopikas hakkas tal kõhus kenasti kõlisesema.

„Nüüd ma olen ju päris rikas,“ mõtles tolmuimeja. „Nüüd mul ei olegi enam tarvis tööd teha. Parem pistan veel midagi nahka.“ Ta veeres laste mängunurka ja kugistas alla kummist konna ning mitu ilusat nukku. Siis vaatas ta uuesti ringi, ja juba kadusid ta kurku ka suur kirju vaip ja muustriline põrandavaas. Ning mida rohkem ta endale sisse ahmis, seda suuremaks ja ahnemaks ta muutus.

„Tarvis ka natuke mööblit maitsta,“ arvas tolmuimeja.

Ta alustas toolidest ja lõpetas kirjutuslauaga, ning nüüd oli tuba täiesti tühi.

„Hurraa!“ hüüdis ta võidukalt. „Ma olen maailma kõige vägevam tolmuimeja.“

Et toast enam midagi võtta polnud, veeres ta välja tänavale. Mööda tänavat sõitis „Zaporožets“.

„Pea kinni!“ hõikas tolmuimeja „Zaporožetsile“. „Ma tahan sind alla neelata!“

Kuid „Zaporožets“ sõitis edasi ja tolmuimeja tormas talle järele. Mõlemad

MUINASJUTTUDE VÕISTLUSEL
AUHINNATUD ERGUTUSPREMIAGA

Illustreerinud E. VALTER

HIRMUÄRATAV TOLMUIMEJA

ENO RAUD

kihutasid nagu rattad võtsid, aga valgusfoori punase tule taga pidi „Zaporožets“ seisma jääma, ja siin sai tolmuimeja ta kätte.

„Ššrrhh!“ tegi tolmuimeja, ning „Zaporožetsi“ ei olnud enam näha.

Vihaselt surisedes ja vurisedes hakkas tolmuimeja nüüd teisigi autosid taga ajama ja alla neelama. Ei pääsenud ta lõugade vahelt ei „Moskvitšid“ ega „Volgad“, ei isekallutajad ega isegi bussid.

„Mis sa ometi teed!“ hädaldas linnarahvas. „Kas sul häbi pole niiviisi märatseda?“

„Ei ole mul mingit häbi,“ vastas tolmuimeja. „Aga see-eest on mul vägi!“ Ta sõitis nüüd mööda trammiteed ja pistis nahka kõik trammid, mis talle ette sattusid.

Viimaks oli tolmuimeja juba nii võimas, et hakkas koguni maju neelama. Hirmsa kolinaga veeresid majad ta päratu suurde kõhtu.

„Jäta ometi järele!“ hüüdis linnarahvas. „Kas sa veel vähe oled õginud!“

„Vähe, vähe!“ vastas hirmuärataV tolmuimeja. „Sellest ei saa mulle veel midagi!“

Nii ahneks oli ta muutunud pärast seda, kui kopika alla neelas. Lõpuks tüdines tolmuimeja siiski majade kugistamisest ja sõitis linnast välja. Ning nüüd hakkasid ta kurgust sisse voolama heinakuhjad, rukkihakid, silotornid ja koguni terved metsatukad.

„Halasta nüüd ometi!“ palus maarahvas. „Sa teed meid päris vaeseks, see pole ju õiglane!“

Tolmuimeja aga naeris õelalt: „Kellel jõud, sellel õigus!“

Ta sõitis otse üle laia kartulipõllu, toru ähvardavalt ette sirutatud, ja imes selle põllu kartulitest täiesti tühjaks. Siis jõudis ta järve kaldale ja hakkas järvest kalu imema. Ning kalad lendasid talle vihisedes kurku, just nagu nad polekski kalad, vaid hoopis linnud.

„Jäta ometi järele!“ halas maarahvas. „Jäta meile pisut kartulit ja kalagi!“

„Ei jäta ma teile midagi!“ möirgas tolmuimeja vastu. „Ei jäta ma enne järele, kui olen terve maakera alla neelanud!“

Aga vaevalt sai tolmuimeja seda öelda, kui ta äkki liikumatult paigale tardus. Ka hirmus surin oli korraga vaikinud.

Mis küll juhtus?

Ei midagi erilist. Ants tuli koolist koju ja märkas, et tolmuimeja on sisse lülitatud. Ta tõmbas stepsli kontaktist välja, ning nõnda see hirmus möll lõpeski.

Muidugi võttis hulk aega, enne kui kõik kraam tolmuimeja kõhust jälle kätte saadi – kalad ja kartulid ja metsad ja silotornid ja rukkihakid ja heinakuhjad ja majad ja trammid ja autod ja toolid ja kirjutuslaud ja vaip ja põrandavaas ja nukud ja kummist konn ja kopikas. Kuid lõpuks saadi see siiski kõik tolmuimeja kõhust kätte. Ainult et tolmuimejat ennast ei saadud küll enam millekski tarvitada. Kusagil polnud nõnda palju tolmu, et selle jaoks nii suurt tolmuimejat tarvis oleks läinud. Ja eks siis viidigi hirmuärataV tolmuimeja lihtsalt prügimäele.

Kaugel-kaugel Aasias on Nepaal. Seda maad läbib maailma kõige kõrgem mäeahelik – Himaalaja. See nimi tähendab lume eluaset. Mäetipud ongi kaetud igavese lume ja jääga. Need kuue kuni üle kaheksa kilomeetri kõrgused mäed on järsunõlvilised, täis kitsaid sügavaid lõhesid ja ligipääsmatuid kuristikke. Siin on paiku, kuhu pole astunud veel ühegi inimese jalg. Allpool orgudes kohisevad jõed ja laiuvad lavamaad – mägede vahelised kõrged tasandikud.

LO-BAD – mägede inimesed

Kord tuli rändur ühele tasandikule, mille nimi on Mon Tang. Rändur nägi kiviseid odra- ja tatrapõlde, mis olid üksteisest põlvkõrguste kivimüüridega eraldatud. Siin-seal kükitasid madalad kivionnid. Mööda mägitäed sammusid jakid, koormatud kastide, kottide ja haokubudega. Jakid on suurte sarvede ja pika karvaga veised. Nendega küntakse põldu, nad on ratsa- ja veeloomad. Jakid annavad piima ja liha ning nende karvadest põimitakse jämedat heiet, millest tehakse riidet ja jalatseid. Nii on üksainsuski jakk mägede inimestele terve varandus.

... Jakke ajasid tõmmukollaste nägude, pilusilmade ja mustade sirgete juustega mehed. Ühe onni lävele tuli kortsulise näoga naine väikese tüdrukuga. Need olidki lo-bad – mägede inimesed. Imestunult vaatasid nad rändurit. Nende tasandikule satub ju haruharva mõni võõras. Küsisid: „Kare re?“ Rändur oskas tiibeti keelt ja teadis, et need sõnad tähendavad: „Mida soovite?“ – „Tahan minna teie linna – Lo Mantangi,“ vastas rändur.

„Ka meie läheme Lo Mantangi. Tulge kaasa.“ Nii ütlesid jakiajajad. Tee viis mööda kuristikku serva. Akki tõusis ees mäenõlvalt kollane tolmutpilv, mis tormas kohutava kiirusega allapoole. See oli kivilaviin. Suured rahnud pörkasid üksteise vastu, purunesid kildudeks. Üks meestest ütles: „Kui oleksime laviini alla jäänud, siis...“ Jõuti kivide vahel vahutava jõe äärde. Rändur lausus: „Siinseis jõgedes on kulda.“ – „On,“ vastasid lo-bad ükskõikselt. „Meie kulda ei otsi, see on ebaväärikas tegevus. Mägedes on küllaldaselt värvilisi kiviseid, millest naised kaela- ja käekeesid teevad.“ Rändur kuulis mägede inimeste iseäralikest tavadest. Lo-bad ütlevad: „Mis on hea mehele, on halb naisele.“ Seepärast mehed ja naised keedavad ning söövad isegi erinevat toitu. Üldiselt lo-bad ei oska kirjutada ega lugeda. Siiski mõned poisid käivad linnas koolis. Kuid tüdrukuid kooli ei võeta.

Orust hakkas paistma linnamüür, selle taga punastest ja valgetest kividest majad. Hiiglasuur värav oli punastest kividest. Värava peal oli astmeline torn. Ja selle tipus lamas kuusirbi ja päikese kujutis. Värava kõrval kõrgusid kivi-hunnikud. Igaüks, kes väravast möödub, lisab hunnikule kivi. Nii austavad mägede inimesed oma esivanemaid. Panid kivi värava kõrvale lo-bad, pani kivi ka rändur, kuigi ta oli Mon Tangi tasandikul võõras.

EINO TALI

Piltidel:
Lo-ba-naine lapsega.
Värav Lo Mantangis.

Kevadel laskusid kaks sääske maja ette põõsale ja vahtisid ringi.

„li-ii-ilus koht, selle võtame endale,“ ütles üks. „Elanikud kii-kii-kihutame suure sõjaga minema.“

Teine vaidles:

„Suu-suu-suureks sõjaks on meid vähe. Puu-puu-puuõontes elas meist talve üle vaid sada tükki.“ „li-ii-ikkagi jätkub,“ rääkis jälle esimene. „Sest ii-ii-igaüks meist muneb seisvasse vette kolmsada muna ja mõne kuuga on meid mii-mii-miljon.“

Kõnelejad ei tasandanud häältki, nii veendunud olid nad, et keegi neid ei mõista. Jah, Peep, kes palkonil istus, ei mõistnud neid tõesti. Ent temal oli toas nõid. Nõid tõlkis sääskede salanõu ära.

„Kas siis mingid mutukad inimesest jagu saaksid?“ ei tahtnud poiss uskuda.

„Miks mitte, kui nad tragilt talitavad, inimene seevastu kohmib.“ Peep pistis nõia põue ning rutatas välja.

„Pontu!“ hüüdis ta.

„Äuh?“

„Otsime seisva vee üles.“

Pontu tundis ümbrust kui oma püksitaskut. Peatselt leidis ta tihedas võsas ummistunud kraavi, vett servani täis. Kõik sada sääske olid juba siia munenud, muna-dest isegi vastsed välja koorunud, tillukeste nõõpnõelte taolised.

Peep haaras vastsete järele. Nood ujusid osavalt vääneldes vee põhja. Ka Pontu ei saanud ühtki kätte, kuigi põlvini vette kargas.

„Äuh, häda-aa!“

Peep võttis põuest nõia. Too arvas:

„Vastseid saaksid hästi kinni püüda vaid kalad.“

Et noid kraavis ei elanud, otustas Peep vee jõkke lasta. Ta kaevas labidaga renni, Pontu kaapis käppadega. Enamik vett voolaski jõkke, kus kalad pärani sui ootasid. Kahjuks aga polnud renn küllalt sügav, suur lomp paljude vastsetega jäi kraavi alles.

Tuli uuesti nõialt abi paluda, kes seekord soovitas:

„Katke lombi pind kinni, et siiajäänud vaenlane lämbuks.“

Peep märkas kah, et vastsed iga natukese aja tagant õhku võtmas käisid – muidugi siis lombi pind kinni katta! Ainult kuidas, kas laudadega? Vaipadega?

Kes targemaga korduvalt nõu peab, sel turgatab endal samuti kaval mõte pähe. Peep silkas koju kuuri alla, tõi sealt kilukarbis veidi mootoriõli ja valas lombile.

Kogu vesi kattus õlikihiga, vast-

sed ei saanud hingata ja lämbusid. Miljon sääske oli võidetud!

Kui võitjad rõõmsalt tagasi maja poole sammusid, ütles Peep nõiale:

„Kole suur aitäh sulle!“

„Au sulle!“ lisas Pontu omalt poolt. „Au! Au! Au!“

Jah, Peepul olid maja ümber asjad korras. Kuid sinul? Kas kahjuritega võitlesid, kas seisva vee voolama laskisid? Peasi – kas nõiaga nõu pidasid? See pole ju keegi muu, kui loodusteaduslik raamat.

Illustreerinud L. HARM

"MAASTIKUMÄNG"

Juuli algul koguneb Saaremaale ligi seitsesada tublimat pioneeri. See on Eesti NSV pioneeride 7. vabariiklik kokkutulek. Kokkutulek on pühendatud Suure Oktoobri 50. aastapäevale ja teeb kokkuvõtte pioneerimalevate leninlikust ülevaatuses. Kokkutulekul on palju igasuguseid võistlusi. Muidugi ka niisuguseid, kus läheb vaja pioneeritarkusi. Mõned neist tarkustest leiata sellest lauamängust. Olgu see teile väikeseks „eeltreeninguks“! Sest võib-olla pääseb järgmistele kokkutulekutele keegi ka teie hulgast!

Selle mängu mängimiseks võtke täring ja nii palju nuppe, kui on mängijaid. Täringut visatakse kordamööda. Kui nupp satub punasele sõõrile, lugege siit, mida see kaasa toob.

3. Maastikumängust osavõtja avastas teemärgi „liigu selles suunas“. Saab 11. sõõrile.

7. Mängijal tuleb süüdata lõke ühe tikuga. Jäeb ühe viske vahele.

12. Mängija peab näitama, kas ta oskab anda esmabi. Kaks viset vahele.

14. Mängija ronib puu otsa, kust avastab otseraja. Saab 19. sõõrile.

16. Mängija peab kitsejalgi metssea omadeks. Poeb hirmuga põõsasse ning jätab viske vahele.

20. Mängija kukub purdelt kraavi. Läheb sõõrile 7 riideid kuivatama.

21. Mängija joob keetmata vett. Peab minema tagasi sõõrile 12, et saada kõhuvalutabette.

23. Mängija on tähelepanelik ning avastab vaenlase luuraja. Preemiaks kolm viset järjest.

27. Mängija ei oska lugeda salakirja. Jookseb tagasi algusesse nõu küsima.

30. Mängija täidab hindele „5“ ülesande „püstita telk“.

Järgmisel viskel saab edasi kahekordse silmadearvu.

31. Mängija täidab hindele „2“ ülesande „püstita telk“. Järgmisel viskel peab tagasi lugema kahekordse silmadearvu.

33. Mängija määrab kella ja päikese abil kindlaks ilmakaared. Saab kohe 40. sõõrile.

37. Mängija ei pannud tähele teemärki „hädadoht“. Satub sohu ning läheb tagasi 7. sõõrile.

39. Mängija märkab laagrilippu. See muudab jõu kahekordseks. Saab kaks viset järjest.

VÕIT

50

START

EDRUUJ
URVA

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

29

28

30

31

32

34

33

35

36

37

38

39

40

41

42

43

47

44

45

46

49

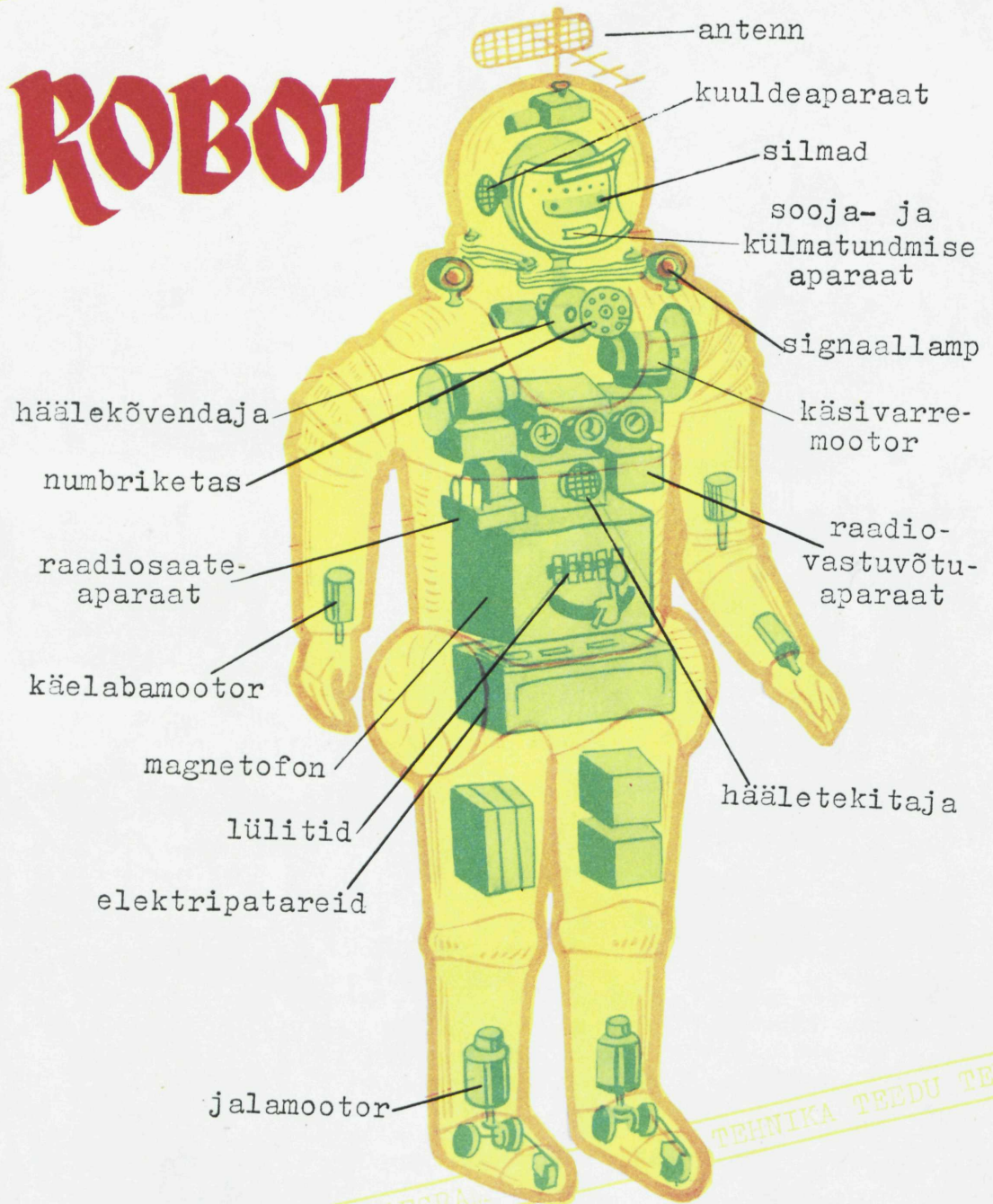
48

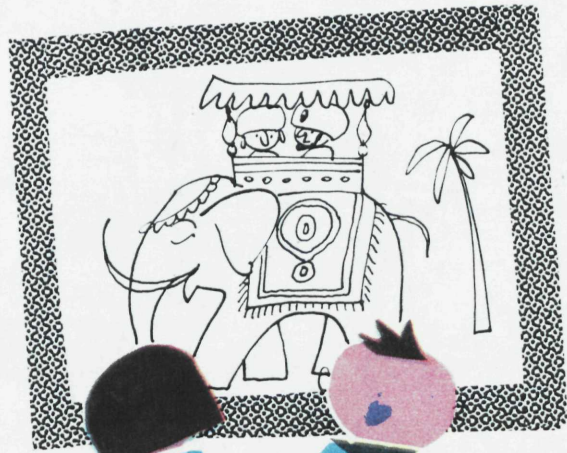
See on masin. Kuid kujult täiesti inimese moodi. Robot tähendabki tšehhi keeles masinimist. Ta kõnnib. Liigutab käsi. Võib võtta pihku ükskõik millise eseme. Tunneb külma ja sooja. Kuuleb, kui teda hüütakse. Näeb asju ja teab, mis värvi need on. Robot on sõnakuulelik: ta räägib ja teeb ainult seda, mida talle inimene on õpetanud. Omapead ta ei oska midagi ette võtta.

Masinimise metallkesta sees on keerulised aparaadid. Õlgadel on signaallambid. Kui oled vastavaid lüliteid keeranud, löövad lambid põlema. Nii teatab robot, et hakkas elama ja on valmis sinu käsku kuulama. Roboti rinnal on niisugune numbriketas nagu telefonil. Tahad robotit kõndima panna, pead kettaga teatava numbri keerama. Keeramine lülitab sisse elektrivoolu. Vool paneb käima jalgades asuva mootori – ja robot kõnnib. Tahad, et robot liigutaks käsi ja hakkaks rääkima, tuleb jälle ketast keerata. Elektrivool paneb kätemootorid tööle ja magnetofonilindi pöörlema. Mis lindile on kirjutatud, see kostab roboti sees olevast valjuhääldajast. Ainult nii saab masinimene rääkida.

Silmad on tal justkui kaks fotoaparaadi lätse. Nii nagu fotoaparaat pildistab, umbes niimoodi näevad (õigemini pildistavad) roboti silmad ka esemeid ja nende värvusi. Kõrvadeks on kuuldeaparaadid. Hüüad: „Robot, tule siia!“ Sinu hääl läheb kuuldeaparaatidesse ja lülitab sisse elektrivoolu. Vool paneb liikuma jalgademootorid... Robotile võib käsklusi anda ja temaga vestelda ka kauge maa tagant – raadioga. Selleks on masinimise sees raadiovastuvõtu- ja raadiosaateaparaat ning tema peast ulatub välja antenn. Külma ja sooja tundmiseks on robotil eriline aparaat. Kui robot puudutab mõnda külma eset, paneb aparaat magnetofonilindi pöörlema. Lindile on kirjutatud sõna „külm“ ja robot ütlebki: „Külm!“ Niisamuti võib ta tunda sooja ja ütelda: „Soe!“ Sooja- ja külmatundmise aparaat on robotil seal, kus inimesel asub suu. Aga kus on masinimesel nina? Seda pole tarvis, kui inimene ei ole robotit lõhna tundma õpetanud, ja pealegi ei jää robot iialgi nohusse.

ROBOT

1

2

3

PIRET, PEEDU JA PAUKA

4

5

Joonistanud O. KALLAS

ELKJÜ Keskmittee ja ENSV Pioneeriorganisatsiooni Nõukogu lasteajakiri „Täheke“ nr. 6 – 1967, VIII aastakäik, ilmub üks kord kuus. Toimetuse aadress: Tallinn 1, Estonia pst. 4, tel. 449-70, 475-20. EKP Keskmittee Kirjastus.

Kolleegium: V. Kotkas, H. Mänd, A. Piirma, H. Pukk (peatoimetaja), H. Raigen, M. Velleste. Kunstiline toimetaja E. Pikk, vanem tehniline toimetaja V. Hurt, vanemkorrektor E. Örgmets.

Laduda antud 25. IV 1967. Trükkida antud 24. V 1967. Trükiarv 55 000. Faber 90X60 B. Trükoognaid 2. Arvestuspoognaid 2.87. MB-03884. Tellimise nr. 695. Trükkida „Oktoober“, Tallinn, Tartu mnt. 41.

Esikaanel S. VÄLJALI joonistus „Koolilaste lalulpeole, koolilaste tantsupeole!“

Детский журнал ЦК ЛКСМ Эстонии и Совета Пионерской организации Эстонской ССР «Тäheke» («Звездочка»). На эстонском языке. Выходит один раз в месяц. 2,87 ученико-кадетских листа. Типография «Oktoober», ЭССР, Tallinn, Тартуское шоссе 41. Адрес редакции: ЭССР, Tallinn 1, Бульвар Эстония 4. Цена 15 коп. Зак. 695. Тираж 55 000.

TEEME LAHTI POSTIPAUNA!

Vasakul ülal: „Tütarlaps õhupallidega“ – joonistanud 6-aastane VALVE LAANE Pärnu Pioneeride Maja kunstiringist.

Paremal ülal: „Külvoja“ – 7-aastase KARIN KANGRU linoollõige. Karin õpib Valga Pioneeride Maja kunstiringis.

Paremal all: „Rannas“ – joonistanud 7-aastane ANDRES JÕESAAR Tallinnast, Nõmme Pioneeride Maja kunstiringist.

Kevadel

Jälle käes on kevadkuu.
Soe on õhk ja soe on tuul.
Linnud rõõmsalt sädistavad,
sädistavad, pesa teevad.

Sinilill lööb pungad valla,
pääsusilm ei anna alla.
Nõnda kevadel nad metsas
õitsevad kõik üheskoos.

LII PÖLLUSTE,
Kingissepa 8-kl. Kooli II klassi õpilane

Eksitus

Arkasin. Oli pime. Köögis põles lamp, sest isa oli üleval. Pikemalt mõtlemata panin ennast riidesse. Lükkasin ukse pärani ja läksin kööki. Isa askeldas laua juures. Mind nähes imestas ta väga. Mõtlesin, et on hommik. Arvasin, et isa on juba tõusnud, aga ema alles voodis, kuid oli vastupidi: isa oli veel üleval, aga ema magama heitnud. Vaatasin siis kella ja nägin, et kell oli alles kaks. Vaat kuidas võib mõnikord juhtuda!

REET MATTO,
Tallinna 1. Keskkooli õpilane

ИНДЕКС 78231
HIND 15 КОР.

